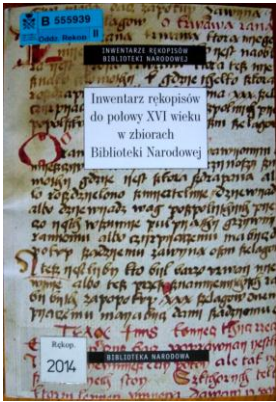

РЕЦЕНЗІЇ, ОГЛЯДИ

Микола ІЛЬКІВ-СВИДНИЦЬКИЙ:

Inwentarz rękopisów do połowy XVI w. w zbiorach Biblioteki Narodowej / oprac. Jerzy Kaliszuk, Sławomir Szyller. – Warszawa, 2012. – 278 s. – (Inwentarze Rękopisów Biblioteki Narodowej, 3).

У 2012 р. з'явився друком Інвентар рукописів Національної бібліотеки Польщі (далі *Інвентар рукописів*) до середини XVI ст. Його підготовка і публікація стала наслідком співпраці двох упорядників – Єжи Калішука та Славомира Шиллера. Для польської бібліографії та бібліології (книгознавства) справа каталогізації рукописної спадщини стала вже звичним явищем. Нам відомо про три рецензії на *Інвентар рукописів*, зокрема, Анни Зайховської¹, Людвіки Шеляховської-Віняжової² та Пьотра Пентковського³. Натомість в українській історіографії публікація такого типу каталогів є явищем нечастим і, що особливо важливо – рідкісним. Але не тільки факт певної ексклюзивності підштовхнув нас відреагувати (хоч і з явним запізненням) на появу цього чергового каталогу в серії “*Інвентарі рукописів Національної*

бібліотеки Польщі”. Річ у тім, що цей *Інвентар рукописів* є надзвичайно цінним та цікавим передусім для книгознавців і бібліографів Львова, але також і всієї України.

Для початку охарактеризуємо кількісні параметри *Інвентаря рукописів*. Відповідно до зазначеної верхньої хронологічної межі видання репрезентує не всю збірку рукописних книг Національної бібліотеки Польщі (далі – Національна бібліотека), а тільки так звану “найдавнішу частину”, яка – за твердженням упорядників – є лише уламком від колишньої збірки. Зміст книги складають описи 611 рукописів. Навіть лише з огляду на кількісне представлення праця Є. Калішука та С. Шиллера гідна подиву та уваги. Книгу відкриває вступ (с. 7–14), де упорядники змалювали історію формування збірки рукописів, а також обумовили засади публікації. Далі подано список скорочень для використаної бібліографії. Власне, зміст *Інвентаря рукописів* побудований за принципами провенієнції та каталогізації одиниць зберігання: 1) шифри бібліотеки Ординації Замоївських; 2) сталі шифри; 3) шифри надходжень.

До змісту ввійшли також такі покажчики: іменний, провенієнцій, хронологічний для рукописів і документів, перелік рукописів з нелатинськими текстами, конкорданція шифрів і перелік ілюстрацій.

¹ Zajchowska A. [recenzja:] Inwentarz rękopisów do połowy XVI wieku w zbiorach Biblioteki Narodowej, Inwentarze Rękopisów Biblioteki Narodowej 3, oprac. Jerzy Kaliszuk, Sławomir Szyller // *Studia Zródłoznawcze. Commentationes.* – Warszawa, 2013. – T. LI. – S. 186–188.

² Szlachowska-Winiarzowa L. [recenzja:] Inwentarz rękopisów do połowy XVI wieku w zbiorach Biblioteki Narodowej, Inwentarze Rękopisów Biblioteki Narodowej 3, oprac. Jerzy Kaliszuk, Sławomir Szyller // *Język Polski.* – 2014. – T. 94. – Nr 1. – S. 87–89.

³ Piętkowski P. [recenzja:] Inwentarz rękopisów do połowy XVI wieku w zbiorach Biblioteki Narodowej [Inventory of manuscripts from before the mid-16th century in the collection of the National Library], ed. Jerzy Kaliszuk, Sławomir Szyller (Inwentarze Rękopisów Biblioteki Narodowej, 3), Warszawa: Biblioteka Narodowa, 2012, pp. 278, tables // *Hereditas Monasteriorum.* – 2013. – T. 3. – S. 394.

Національна бібліотека через так звані “ревіндикати” від 1928 р. комплектувала свої фонди рідкісними та унікальними рукописами, що походили з чернечих, парафіяльних, королівських і приватних збірок (с. 7). Відомо, що збірка бібліотеки зазнала великих втрат через злочинні дії окупаційних німецьких військ⁴. Із 14 500 рукописів уціліло близько 2000 примірників (з найдавніших – лише 97 од. зб.). На щастя, вцілили такі скарби сакральної писемної культури, як “*Kazania Świętokrzyskie*” і “*Psalterz Floriański*”. Разом з іншими рукописами їх вивезли через Румунію до Франції, а потім до Канади, звідки вони повернулися до Польщі щойно 1959 р. (с. 7). Уже після 1945 р. до бібліотеки почали надходити певні розрізнені групи рукописів зі Львова, Помор’я та Сілезії.

За обґрунтуванням упорядників, *Інвентар рукописів* охоплює не тільки часи середньовіччя, але й II–III ст. н. е., оскільки йдеться про два документи на папірусі. Верхня хронологічна межа має умовний характер, що пов’язане з широким трактуванням меж середньовіччя. Для польської рукописної книги, за визначенням упорядників, такою межею є 1520 р. Також до факторів, що впливають на ймовірну кінцеву точку епохи середньовіччя, долучають факт значного поступу друкованої книги, яка витіснила рукописну, та нівеляцію характерних ознак середньовічного кодексу (письмо, рубрики, розміщення тексту на аркуші, ілюмінація). Останні з перелічених тут аргументів здатні посувати верхню межу середньовіччя ще далі вглиб XVI ст., а саме – до 1550 р., після якого незмірно маліють ознаки класичної середньовічної книги (с. 8). Тому упорядники не розмежовують кодекси чи рукописи механічним чином (тобто до 1500 р.), наводячи приклади цілої низки пам’яток, котрі датуються 1520–1540-ми рр., але за змістом і зовнішніми ознаками цілковито належать добі середньовіччя.

Упорядники неодноразово вказували на той факт, що окремі рукописи (включно до 1550 р.) вже було каталогізовано. У цьому випадку описи рукописів, знані з раніше опублікованих каталогів бібліотеки, подавали у скороченому вигляді. Одним із прикладів можна вважати рукописні пам’ятки греко-католицької капітули в Перемишлі (с. 9).

Доля рукописів і обставини їх побутування творять окремий пункт спеціального вивчення бази провенієнцій. Це дозволило упорядникам виділити декілька груп в межах рукописного фонду Національної бібліотеки. *Першу групу* становлять так звані “ревіндикати” або ж пам’ятки, що повернулися до польських книгозшивців на підставі Ризького договору в 1923–1934 рр. і належали до таких історичних книжкових зібрань, як-от Бібліотека Залуських, бібліотека Варшавського товариства приятелів наук, Публічна бібліотека при Варшавському університеті, а також інші приватні бібліотеки.

Друга група – це книжкове зібрання Бібліотеки Ординації Замойських (від 1945 р. перебувала на правах депозиту, а від 2004 р. становить вічний депозит), що складається з близько 820 одиниць зберігання, із яких 111 датують першою половиною XVI ст.

До третьої групи належить Бібліотека Ординації Красінських, що первісно налічувала 7 тисяч рукописів. Однак – через непоправні втрати під час Другої світової війни – до нашого часу збереглося лише 80 рукописів, з яких 78 датують до середини XVI ст. (с. 9).

Четверту групу становить книгозбірня Потоцьких у Вілянові, яка надійшла до Національної бібліотеки у 1932 р. як довічний депозит від графів Браніцьких. На жаль, цю збірку також спіткала сумна доля, оскільки вона майже повністю загинула в перипетіях Другої світової війни. Вціліло лише 46 одиниць, з яких п’ять – до середини XVI ст.

⁴ Estreicher K. *Straty kultury polskiej pod okupacją niemiecką 1939–1944: wraz z oryginalnymi dokumentami grabieży.* – Kraków, 2003. – S. 13.

П'ята група – Бібліотека Баворовських у Львові, яка була заснована в середині XIX ст. Після 1945 р. її фонди були розпорошені. Зі 136 одиниць – 78 датують до середини XVI ст.

Шосту групу становлять рукописи Бібліотеки Львівського університету. Упорядники зазначили, що після Другої світової війни її фонди опинилися поза межами бібліотеки. Дане реферативне повідомлення можна конкретизувати фактом заснування окупаційною німецькою владою мережі державної бібліотеки (Staatsbibliothek Lemberg, Abteilung I), з якої цілеспрямовано відбиралися рукописи, інкунабули та інші стародруковані пам'ятки, що згодом були вивезені до Сілезії і зберігалися у м. Аделіна. Загалом з бібліотеки Львівського університету походять 130 рукописів, 22 з яких датують до середини XVI ст.

Сьома група – Бібліотека Дзедушицьких із Потуриці, яка в 1857 р. потрапила до Львова. Після 1945 р. цю книгозбірню “розкидали” по різних бібліотечних інституціях, зокрема – між Львівською національною науковою бібліотекою ім. В. Стефаника НАН України і Національним закладом ім. Оссолінських у Вроцлаві. 19 од. зб. потрапило до фондів Національної бібліотеки, а сім із них датуються першою половиною XVI ст.

Восьму і доволі чисельну групу становлять рукописи з Бібліотеки греко-католицької капітули в Перемишлі. Після 1945 р. бібліотечна збірка була ліквідована і перевезена до Національної бібліотеки. Загалом збірка налічує 777 од. зб., 84 з яких були створені до середини XVI ст. У цій групі – 11 латинських рукописів, що походять із цистерціанського абатства у Рейні (Австрія, Штирія). Значну частину збірки складають кириличні рукописи.

Дев'ята група – це збірка кафедральної бібліотеки у Камені-Поморському. Після 1945 р. це книжкове зібрання також потрапило до фондів Національної бібліотеки. Також упорядники перелічили інші дрібні надходження: частини зібрань графів Морштинів, Шафготшів у Цеплицях і колекція інженера Юзефа Заборського (с. 10).

Найдавніші рукописи Національної бібліотеки також мають різний стан опрацювання, що пов'язано як із дослідженнями вчених, так і самих працівників бібліотеки. Окремі рукописи польського походження були актуалізовані ще в XIX ст., зокрема у межах серії “Monumenta Poloniae Historica”. Однак значна частина рукописів мала виключно базовий рівень опису – назва, дата і частково остання інформація щодо їх походження. Упорядники наголосили, що провели повну автопсію всіх рукописних пам'яток і перевірили на правильність їхні назви. У низці випадків справа атрибуції та ідентифікації рукописів натрапляла на значні труднощі, особливо – коли йшлося про середньовічні проповіді. Для таких випадків упорядники запровадили коротку узагальнюючу назву “Sermones” (с. 11).

За основний критерій почерговості описів обрано інвентарний номер (“сигнатуру”), тобто всі рукописи йдуть в порядку зростання номера. Основними принципами опису конкретної пам'ятки стали наступні елементи: 1) інвентарний номер; 2) базовий опис кодексу – мова, дата створення, матеріал, розмір книжкового блоку, кількість аркушів, декоративні особливості, характеристика оправи; 3) назва кодексу; 4) зміст – основні тексти, вміщені в рукописі; 5) стан збереження; 6) декор – характеристика виду оздобы; 7) провенієнція – згадки про копіїстів, власників рукопису, ймовірна локалізація кодексу чи визначення зв'язку із середовищем, де його було створено; 8) давні інвентарні номери; 9) бібліографія – подається основна або найновіша література, що має стосунок до кодексу; 10) мікрофільм – вказується конкретний номер у збірці Національної бібліотеки. Наприкінці вступної характеристики

Інвентаря рукописів обумовлюється структура і зміст науково-довідкового апарату, який, до честі упорядників, є добре продуманим і дає змогу швидко зорієнтуватися у потрібній інформації.

Чи не найважливішою частиною нашої рецензії є виокремлення рукописів, які належали бібліотеці Львівського університету і були вивезені німецькою окупаційною владою (за участю чільних представників польської бібліотечної та архівно-музейної справи) разом зі збірками інших бібліотек Львова у квітні 1944 р.⁵ Спочатку скрині з книгами бібліотеки Львівського університету доправили до Кракова й розмістили у підвалах Ягеллонської бібліотеки. Уже в середині липня 1944 р. розпочався наступний етап евакуації, однак на території Нижньої Сілезії транспортний потяг потрапив під бомбардування, а скрині з книгами опинилися у стайні фільварку графині фон Пфайль у с. Адельсдорф (відоме також як Аделіна, а тепер Загородно, неподалік Золоторії)⁶. Після того, як у 1945 р. пошукова комісія виявила евакуйовані збірки, їх перевезли до Національної бібліотеки у Варшаву⁷. За різними підрахунками, з бібліотеки Львівського університету вивезли від близько 400⁸ до 560⁹ рукописів. Лише невелику частину рукописів вдалося повернути, все інше, що вважалося “полонікою”, залишилося у фондах Національної бібліотеки. Керівництво СРСР офіційно не виявляло бажання претендувати, а польська сторона повернути більшість рукописів. Представники польської сторони трактували їх як польську національну спадщину (“полоніку”)¹⁰. Чи не єдиним працівником бібліотеки Львівського університету, хто клопотався про повернення цінного рукописного зібрання університетської книгозбірні, виявився знаний український бібліограф Федір Максименко (який від 1946 р. розпочав свою працю у стінах цієї бібліотеки). Саме він укладав повоєнні акти та списки втрачених рукописів, інкунабул та інших видань. Вище ми вказували, що у фондах Національної бібліотеки залишилося 130 одиниць зберігання. Куди поділася решта рукописів? Частина з них могла бути знищена і розграбована, як свідчив доктор Францішек Пайончковский, оскільки книжкові речі з Адельсдорфа з’явилися в 1947 р. на книжковому ринку і навіть на руках у вуличних торговців¹¹. Можливо, що якась частина потрапила й до інших бібліотек Польщі (наприклад, Вроцлава та Кракова).

⁵ Дзюбан Р. В. Перемещение библиотечных фондов Львовского университета (I отдела Staatsbibliothek Lemberg) во время второй мировой войны // *Проблемы современной науки и образования*. – 2013. – № 2 (16). – С. 78.

⁶ Дзюбан Р. Втрати культурних цінностей з II відділу Staatsbibliothek Lemberg у 1944 р. // *Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника*. – 2008. – № 1. – С. 395; Сварник Г. *Архівні та рукописні збірки Наукового товариства ім. Шевченка в Національній бібліотеці у Варшаві. Каталог-інформатор*. – Варшава; Львів; Нью-Йорк, 2005. – С. 18.

⁷ Сварник Г. *Архівні та рукописні збірки Наукового товариства ім. Шевченка в Національній бібліотеці у Варшаві. Каталог-інформатор...* – С. 18.

⁸ Дзюбан Р. В. Перемещение библиотечных фондов Львовского университета... – С. 78; Цепенда І. Проблема повернення культурних цінностей у радянсько-польських відносинах другої половини 40-х років ХХ ст. // *Віче*. – 2009. – № 7 (Квітень) [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журналу: <http://veche.kiev.ua/journal/1389/>.

⁹ Швець Н. Рукописний фонд Наукової бібліотеки Львівського національного університету: матеріали до історії формування // *Kultura książki ziem wschodniego i południowego pogranicza Polski (XVI–XX w.). Paralele i różnice*. – Katowice, 2004. – S. 368. Таку ж кількість од. зб. вказано у нашій публікації: Ільків-Свидницький М. Рукописів НБ ЛНУ фонд // *Encyclopedia. Львівський національний університет імені Івана Франка*: в 2 т. – Т. 2: Л–Я. – Львів, 2014. – С. 386.

¹⁰ Детальніше щодо справи повернення евакуйованих фондів див.: Дзюбан Р. В. Перемещение библиотечных фондов Львовского университета... – С. 79–81.

¹¹ Дзюбан Р. Втрати культурних цінностей... – С. 396.

Далі пропонуємо короткий опис частини рукописів бібліотеки Львівського університету, що були створені у період середньовіччя, а нині зберігаються після евакуації у фондах Національної бібліотеки у Варшаві. Усі ці кодекси, вписані до інвентарної книги рукописів бібліотеки Львівського університету, не пройшли інвентаризацію 1945 р. Структура опису включає наступні критерії: теперішній інвентарний номер (номер в *Інвентарі рукописів*), старий інвентарний номер бібліотеки Львівського університету в круглих дужках; автор, назва рукопису; дата, мова, матеріал, розміри аркуша, оправа (матеріал, колір, тиснення, суперекслібрис); декоративні особливості; провенієнція. Слід зазначити, що окремі рукописи з бібліотеки Львівського університету є оцифровані та оприлюднені на порталі польської цифрової бібліотеки “Polona”.

1) BN 12 653 III (BUL* 1 III). *Vitae patrum et alii tactatus* (твори Руфіна Аквілейського, св. Ієроніма, св. Афанасія, архієпископа Сардинії Герберта, Гуго де Сан-Вікторе, папи римського Інокентія III, Александра Великого, Беди та інші). XIV ст., лат., пергамент, 32×23,5 см. Оправа – дошки, поволочені шкірою. Провенієнція: з бібліотеки костелу Найсвятішої Діви Марії в Перемишлі; у 1621 р. один із ченців Вінцентій Калучка подарував цей збірник для священника Якуба Коткевича, а той у свою чергу подарував костелові домінікан у Перемишлі.

2) BN 12 654 III (BUL 2 III). *Biblia. Testamentum vetus. Rabanus Maurus. Commentaria in libros Machabeorum. Vocabularium biblicum; Secundus liber Esdrae*. XV ст. (1420 р.), лат., папір, 31×20 см. Оправа – дошки, поволочені шкірою (XV ст.). Провенієнція: Ян, препозит костелу каноніків регулярних.

3) BN 12 655 III (BUL 4 III). *Iacobus de Voragine. Legenda aurea*¹². Перша пол. XV ст., лат., папір, 31×21 см. Оправа – пресований картон, поволочений шкірою (XVIII ст.). Провенієнція: Перемишль, костел домінікан.

4) BN 12 656 III (BUL 6 III). *Pontificale Romanum. Ordo ad faciendum mandatum in die cene Domini. De indumentis. Orationes*. XV ст., лат., пергамент, 29,5×21 см. Оправа – дошки, поволочені шкірою (XVI ст.). Провенієнція: Польське королівство.

5) BN 12 657 III (BUL 7 III). *Miscellanea theologica* (твори Інокентія III, Раймунда Партенопейського, Псевдо-Августина, Жана Жерсона, трактати про ласки, про душу та інші). XV ст., лат., папір, 29,5×21 см. Оправа – пресований картон, поволочений шкірою (XIX ст.).

6) BN 12 658 III (BUL 8 III). *Biblia. Testamentum Vetus cum commentariis (Genesis-Ecclesiasticus)*. XV ст., лат., папір, 29×21 см. Оправа – пресований картон (XIX ст.). Декоративні особливості: орнаментальні ініціали, виконані пером і червоною фарбою.

7) BN 12 659 III (BUL 9 III). *Haimo Autissiodorensi. Expositio in epistolas s. Pauli*. XV ст. (1439 р.), лат., папір, 29×20,5 см. Оправа – пресований картон (XVI ст.). Провенієнція: “Donum Conventui Neosandecensi (Новий Сонч) Ordinis s. Francisci. A. [16]23 per fratrem Ambrosium”.

8) BN 12 660 III (BUL 11 III). *Iohannes de Balbi Ianuensis. Catholicon sive Prosodia*. 1452 р., лат., папір, 31×21 см. Оправа – дошки, поволочені шкірою (XV ст.). Декоративні особливості: орнаментальні ініціали, малопольська школа. Провенієнція: один з писарів – Мартин з Сянока¹³; власність костелу бернардинів з Пшеворська.

* Biblioteka Uniwersytetu Lwowskiego.

¹² Kętrzyński S. Vita S. Stanislai episcopi Cracoviensis (vita minor) // *Monumenta Poloniae Historica*. – T. IV. – Lwów, 1884. – S. 239–240.

¹³ *Kopiści i kolofony rękopisów średniowiecznych ze zbiorów polskich*. – T. I: Biblioteki Warszawy / red. E. Potkowski. – Warszawa, 1993. – Nr 44.

9) BN 12 661 III (BUL 12 III). *Biblia. Testamentum Novum et et libri Machabeorum cum prologis*. 1464 р., лат., папір, 31,5×21,5 см. Оправа – пресований картон (XIX ст.).

10) BN 12 662 III (BUL 13 III). *Miscellanea theologica* (Біблія – Старий Завіт зі вступом св. Ієроніма, твори Альберта з Діссена, Гвідо де Монте Рохері, Германа з Шильдеше та інші). Друга половина XV ст., лат., папір, 30×22 см. Оправа – пресований картон (XIX ст.). Провенієнція: Johannes Pataviensis; костел картузіанців в Крайово Поле.

11) BN 12 663 III (BUL 14 III). *Miscellanea theologica* (короткий виклад історичних книг Старого Завіту, Святе Письмо у 8 частинах, Петро Даміан – Послання до графині Бланкі та інші). XV ст., лат., папір, 29,5×22 см. Оправа – пресований картон (XIX ст.). Провенієнція: Conradus Besselen? Ioannes S[...]?

12) BN 12 664 III (BUL 16 III). *Biblia. Testamentum Novum*¹⁴. Близько середини XV ст., лат., чес., папір, 29,5×21 см. Оправа – пресований картон (XIX ст.), як макулатурний матеріал до оправи використано фрагмент документу, що стосується оломоуцької дієцезії. Декоративні особливості: орнаментальні та зісторизовані ініціали, можливо, виконані у Центрально-Східній Європі (Чехія або Польща?). Провенієнція: Ян, препозит костелу каноніків регулярних (?).

13) BN 12 665 II (BUL 27 I). *Regula ordinis s. Francisci* (збірка з 13 творів). XVI–XVII ст., лат., пол., пергамент, папір, 19,5×14 см. Оправа – пресований картон, поволочений шкірою (XVIII/XIX ст.). Провенієнція: Польща, бернардини.

14) BN 12 666 II (39 I). *Biblia. Testamentum Vetus et Novum cum prologis (Tabula librorum Bibliae; Stephanus Langton. Interpretationes nominum Hebraicorum)*¹⁵. Близько половини XIII ст., лат., пергамент, 16×10,5 см. Оправа – пресований картон, поволочений шкірою (XIX ст.). Декоративні особливості: орнаментальні та історизовані ініціали, виконані у паризькій майстерні (“Atelier Amien”). Провенієнція: Франція, Париж; Самбір.

15) BN 12 667 I (BUL 44 I). *Burchardus Anerbe de Argentina (Teutonicus), Summa de poenitentia*. XIII/XIV ст., пергамент, 15×10,5 см. Оправа – пергамент (XVII ст.). Провенієнція: Jo. Delphini; Львів, костел кармелітів босих.

16) BN 12 668 I (BUL 45 I). *Молитовник*¹⁶. Друга пол. XV ст., чес., лат., папір, 15×11,5 см. Оправа – дошки, поволочені шкірою. Декоративні особливості: орнаментальні та філігранні ініціали. Провенієнція: Чехія. Рауль Вольфф (?).

17) BN 12 669 I (BUL 46 I). *Liber precatorius*. Близько середини XV ст., лат., пергамент, 14×10 см. Оправа – пресований картон, поволочений шкірою (XVIII ст.). Декоративні особливості: орнаментальні ініціали (Фландрія або Північна Франція). Провенієнція: Франція.

18) BN 12 720 V (BUL 413 I/1). *Antifonale/Antyfonarz opata Mścislawa*¹⁷. XIV/XV ст. (до 1410 р.), лат., пергамент, 54×38 см. Оправа – дошки, поволочені шкірою (XVI ст.).

¹⁴ Див.: <https://polona.pl/item/biblia-testamentum-novum-z-glossami-czeskimi,MTIxMDAwNA/6/#item>.

¹⁵ Див.: <https://polona.pl/item/biblia-testamentum-vetus-et-novum-cum-prologis,ODA2MjE3OQ/1/#item>.

¹⁶ Упорядники *Инвентаря* не знали про цю публікацію, див.: Головаккій Я. Ф. *О рукописномъ молитвенникъ старочешскомъ съ XIV–XV вѣка, хранящемся въ университетской библиотекѣ во Львовѣ*. – Въ Прагѣ, 1861. У контексті осмислення української історіографічної традиції також див.: Льків-Свидницький М. Латинська палеографія в Україні: історіографія, проблеми, перспективи // *Наукові зошити історичного факультету Львівського національного університету ім. І. Франка*. – Львів, 2010. – Вип. 11. – С. 104.

¹⁷ Доступний за посиланням: <https://polona.pl/item/antyfonarz-opata-mscislawa,MjA3NTg3Mzk/97/#item>; Podlacha W. *Miniatury tynieckich ksiąg liturgicznych w Bibliotece uniwersyteckiej we Lwowie* // *Księga pamiątkowa ku czci Bolesława Orzechowicza*. – Vol. 2. – Lwów, 1916. – S. 195–210; Bratkowski T. *Antyfonarz Mścislawa z Tyńca. Studium Źródłoznawcze*. – Przemysl, 2009; *Malarsztwo gotyckie w Polsce*. – Т. II: *Katalog zabytków* / red. A. S. Labuda, K. Secomska. – Warszawa, 2004. – S. 401–402; *Tyniec. Sztuka i kultura benedyktynów od wieku XI do XVIII. Katalog wystawy*. – Kraków, 1994. – S. 34.

Декоративні особливості: ініціали з історією, декор у формі філіграней. Провенієнція: катедраліз Пшибислав, копієст Мстислав – абат костелу в Тинці, костел бенедиктинців у Тинці.

19) BN 12 721 V (BUL 413 I/2). *Graduale de tempore et de sanctis*¹⁸. Друга пол. XV ст., 1632 р., лат., пергамент, 56×38 см. Оправа – дошки, поволочені шкірою (1569 р.). Декоративні особливості: історизовані, орнаментальні та філігранні ініціали, ілюмінатор – майстер понтифікалу Томаша Стжемпінського¹⁹. Провенієнція: Мацей зі Скавіни, абат Тинецького монастиря, костел бенедиктинців у Тинці.

20) BN 12 722 V (BUL 413 I/3). *Graduale de tempore et de sanctis / Gradual opata Mścislawa*²⁰. Близько 1390 р., 1632 р., лат., пергамент, 56×38 см. Оправа – дошки, поволочені шкірою (1569 р.). Декоративні особливості: історизовані та філігранні ініціали (можливо, виконані в Тинці). Провенієнція: Мстислав – абат костелу в Тинці, костел бенедиктинців у Тинці.

21) BN 12 671 I (BUL 52 I). *Zbiór hymnów i pieśni ormiańskich*²¹. 1424 р., вірменська, папір, 18,5×13,5 см. Оправа – дошки, поволочені шкірою (XV ст.). Декоративні особливості: мініатюра зі сценою Благовіщення на правому полі, оздоби у формі пальмети і плетінка на правому полі книжкового блоку. Провенієнція: Вірменія, Амазія, копієст Іоан.

22) BN 12 678 III (BUL 65 III). *Zbiór homilii*²². XIV/XV ст., вірменська, папір, 26×17,5 см. Оправа – дошки, поволочені шкірою (XV ст.). Декоративні особливості: орнаментальні ініціали, флоратура. Провенієнція: копієст Тадеуш, Стефан Алгінович, лавник із Замостя.

Mykola ILKIV-SVYDNYTSKYI:

Inwentarz rękopisów do połowy XVI w. w zbiorach Biblioteki Narodowej / oprac. Jerzy Kaliszuk, Sławomir Szyller. – Warszawa, 2012. – 278 s. – (Inwentarze Rękopisów Biblioteki Narodowej, 3).

Стаття надійшла до редколегії 22. 09. 2017

Прийнята до друку 20. 11. 2017

¹⁸ Доступний за посиланням: <https://polona.pl/item/graduale-de-tempore-et-de-sanctis,MjA3NTg3NDQ/3/#info:metadata>; Podlacha W. Miniatury tynieckich ksiąg liturgicznych w Bibliotece uniwersyteckiej we Lwowie... – S. 195–210; Miodońska B. *Malopolskie malarstwo książkowe 1320–1540*. – Warszawa, 1993; Klimecka G. Tynieckie rękopisy iluminowane w zbiorach Biblioteki narodowej przykładem benedyktyńskiej kultury piśmienniczej w XIV–XV w. // *Klasztor w kulturze średniowiecznej Polski* / red. A. Pobóg-Lenartowicz, M. Derwich. – Opole, 1995.

¹⁹ Зразки ілюмінації кодексу доступні за посиланням: <http://skryptoriumtyniec.blogspot.com/2013/02/gradua-opata-macieja-skawinki-graduale.html>.

²⁰ Доступний за посиланням: <https://polona.pl/item/graduale-de-tempore-et-de-sanctis,MjA3NTg3NDQ/35/#info:metadata>; Miodońska B. *Malopolskie malarstwo książkowe 1320–1540*... – S. 125–126; Miodońska B. Kodeksy iluminowane benedyktynów tynieckich. Wieki XIV–XV (Uwagi historyka sztuki) // *Benedyktyni tynieccy w średniowieczu. Materiały z sesji naukowej Wawel–Tyniec, 13–15.10.1994* / red. K. Żurowska. – Tyniec; Kraków, 1995. – S. 243–260; Tyniec. *Sztuka i kultura benedyktynów od wieku XI do XVIII*... – S. 33; Pikulik J. *Polskie graduały średniowieczne*. – Warszawa, 2001; *Malarstwo gotyckie w Polsce*... – S. 400–401.

²¹ Macler F. Rapport sur une mission scientifique en Galicie et en Bukovine, juillet-août 1925 // *Revue des etudes arméniennes*. – Paris, 1927. – T. VII. – Fasc. 1. – P. 115–124; Akinian N. *Katalog der armenischen Handschriften in den Bibliotheken zu Lwow und Stanislawow*. – Wien, 1961. – (Haupt-Katalog der armenischen Handschriften / Hrsg. von der Wiener Mechitharisten-Congregation; Bd. 11). – S. 9–15.

²² Macler F. Rapport sur une mission scientifique en Galicie et en Bukovine, juillet-août 1925... – P. 154–155; Akinian N. *Katalog der armenischen Handschriften in den Bibliotheken zu Lwow und Stanislawow*... – S. 17–19.